

Jitka Neureuterová:

Divadelní, filmové a televizní herectví Václava Vosky v českém uměleckém a společenském kontextu 2. poloviny 20. století.

Diplomová práce Jitky Neureuterové představuje závažný pokus o herecký a lidský portrét velké osobnosti českého divadla, filmu i televize. Přetěžké umění hereckého (uměleckého) portrétu je bohužel žánr, který je v současné době na vyhynutí, reprezentují jej na patřičné úrovni až na výjimky pouze osamělí jedinci z řad starší a nejstarší autorské generace (napadá mě snad jen Jindřich Černý či Jaroslav Vostrý), a smutným důkazem bohužel zůstává i dosavadní nekvalitní, děravá a portrétovaných nehodná knižní recepce takových osobností, jakou byl právě Voska, ale třeba i o generaci starší Hugo Haas nebo naopak o generaci mladší Milena Dvorská či Voskův souputník Jan Grossmann, jemuž dluží česká teatrologie slibovanou monografii už třetí desetiletí. O to je záslužnější, že se diplomantka do nelehké věci s vervou pustila, a na cestě za věrohodným uměleckým a lidským portrétem, od studentských let a ochotnických začátků přes období zralosti až do předčasné smrti v roce 1982, dokázala poctivě nastudovat, shrnout, vyřídit a ve finální podobě většinou přesně vyhodnotit vše podstatné, co po sobě Václav Voska zanechal. (Především audiovizuální archivní záznamy jeho hereckých kreací, filmy a kompaktní disky, ale i hercovy názory z rozhovorů, bohatý ikonografický materiál, od snímků z rolí až třeba po poštovní známku, ale i osobní archiválie typu rodného, křestního či úmrtního listu, maturitní protokoly, matriky studentů konzervatoře či Voskovy herecké knihy v MDP). A samozřejmě neušlo její pozornosti ani to, co naopak jiní zanechali jako svědectví o Václavu Voskovi (nejen vyčerpávající výčet recenzí a dalších ohlasů jeho tvorby, ale i orální svědectví Voskových současníků a kolegů, dále diplomové či seminární práce, týkající se jeho práce či divadel, v nichž působil aj.). To vše působí impozantně (včetně důkladných soupisů rolí a inscenací i s výmluvnými počty repríz), a budí to ve mně úctu o to větší, že autorka na textu pracovala naprosto samostatně. Pilně sice předběžně konzultovala, ale hotový text jsem viděl poprvé až počátkem srpna, zhruba dva dny před definitivním odevzdáním práce, kdy už při nejlepší vůli nebyl čas na jakékoli razantnější zásahy a změny.

Kdyby tomu tak nebylo, některé věci bych se v práci přece jen snažil ovlivnit. Například bych se ptal, proč má DP zvlášť kapitoly *Shrnutí* a *Závěr* („Ve zkratce jsme **tu zde** /?!/ popsali herectví jednoho z výrazných...“, s. 83), když zadání obou je de facto totožné. A nejen že bych se pokoušel přimět autorku, aby hledala synonyma k módně nadužívanému hodnotícímu adjektivu *zásadní* (to však není zdaleka jen její problém, stejná adjektivní slovní chudoba s nulovou rozlišovací schopností je jazykový mor většiny diplomek). Stačil bych možná i opravit víc nesprávných vazeb, gramatických či stylistických chyb, než jsem to v daném šibeničním termínu stihl (včetně krkolomných závěrů a la „repertoár nepseudointelektuálního rázu“, s. 37). Asi bych ovšem neuspěl odradit Jitku Neureuterovou od oblíbené sebestylizace do třetí osoby („autorka této práce se domnívá, autorka bude dál bádát...“), ani vymluvit jí její stylisticky nadužívaný plurál majesticus („my“ ve smyslu „já“). Práce má tak vlastně dva autorské, jakoby spolu nesouvisející subjekty – první osobu plurálu („my“) a vzápětí třetí osobu singuláru („autorka této práce“). To vše je licence autorského stylu, někdy milá, jindy lehce matoucí („kladem knihy jsou rozhovory s Voskovými divadelními partnerkami a partnery, se kterými autorka této práce (?) již neměla možnost mluvit“, s. 7). Určitě bych ale autorku vedl k tomu, aby prohloubila tvarovou i sémantickou analýzu některých velkých, pro Vosku charakteristických a klíčových rolí (včetně tzv. protiúkolů a všech tří rolí dürrenmattovských – jejich TV záznam nenacházím ani v soupisu „záznamy představení“),

aby se ptala důsažněji – v duchu zadání práce – po jejich významu a rezonanci v daném společenském kontextu. A také bych ji přiměl, aby byla méně povšechná, povrchní a kusá v důležité kapitole (důležité pro poznání Voskovy osobnosti a občanských postojů) *Cyklus Zveme Vás do divadla* (1965- 1969), zejména aby se více věnovala nejen soupisům divadelních přenosů, ale především Voskovým rozhovorům s dalšími významnými osobnostmi (Werich, Krejča, František Kovářík, Leopolda Dostalová, Miloš Kopecký, Ota Ornest, Rudolf Hrušínský aj.) A stoprocentně, kdyby byl čas, bych autorce vymluvil některé příliš suverénní věty o jejím údajném takřka kolumbovsky působícím prvenství tam, kde jaksi přehlédla některé své předchůdce, a neuvedla je v textu ani v literatuře. U filmu je to např. Miloš Fikejs, ještě markantnější je to u televize – a právě u zmíněného cyklu: „Televiznímu cyklu *Zveme vás do divadla* se částečně věnovala ve své diplomní práci Simona Nosková, ale **jinak jsme první, kteří tuto tematiku hlouběji reflektují.**“ (s.72). Nejste, milá Jitko (nebo milé Jitky?) první, ani druhá, jste – v reflexi dané tematiky – třetí: přesně před rokem vznikla na této katedře ročníková práce Veroniky Maxové *Televize o divadle* (2010), která se právě zmíněnému cyklu s Václavem Voskou (a jeho srovnání se současnou pokleslou podobou téhož pořadu) na více než 20 stránkách „hlouběji“ věnovala. A přinesla např. v reflexi Voskových rozhovorů s osobnostmi i některé postřehy a informace, které ve Vaši práci postrádám – mj. zprávu o dnešním stavu a dostupnosti tohoto pramene, o tom, které TV přenosy, které Voskovy úvody a rozhovory se v Archivu a programových fondech ČT zachovaly, a které nikoli.

Přes uvedené (a pro případ publikace snadno odstranitelné) nedostatky hodnotím tuto záslužnou práci pro její metodologickou gruntovnost předběžně jako velmi dobrou (s tím, že podle průběhu obhajoby nemusí být toto mé hodnocení definitivní).

Prof.PhDr. Vladimír Just CSc.